

AMANDA PITERS

BERAČI BOROVNICA

Prevela
Dijana Radinović

 Laguna

Naslov originala

Amanda Peters

THE BERRY PICKERS

Copyright © 2023 by Amanda Peters

By arrangement with Transatlantic Literary Agency Inc.

Translation copyright © 2024 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Mom tati. Hvala ti za priče.
Vela'lin a'tukovin.*

PROLOG

Sedim naslonjen na zid, jastuci su mi spljošteni. Mej ih je istukla i rastresla, ali to je bilo pre nekoliko sati. U rukama imam Lijinu sliku. Na njoj je još mala, pre nego što sam znao da postoji. Sunce polako bledi kroz prozor, a ja se čudim kako su me oblikovale i formirale žene iako sam bio odsutan od njih veći deo svog života.

Zbog bolova u nogama ne mogu da sedim kraj vatre, one pokraj debla koje odavno smatram prijateljem. Umoran sam od ovog kreveta, od lekova, od usamljenosti koja dolazi s bolešću, znajući da ljudi koje volim, koliko god se trudili, nikad neće razumeti moju samoću. Umiranje je nešto što moram da uradim sam. Lia, sad odrasla žena, posećuje me nekoliko puta nedeljno. Moja sestra Mej i stariji brat Ben brižu za mene čak i kad to ne zaslužujem. Moja majka se moli.

– Džo? – Mej odškrine vrata, lice joj je uokvireno vratima s jedne strane i zidom s druge.

– Budan sam.

Vrata se širom otvore i Mej uđe. Ima nekakve radosti u njenim očima. Nešto što već dugo nisam video ni kod koga.

– Izgledaš srećno, Mej.

– To je zato što jesam.

Pokušavam da se pridignem. Želim da budem skroz tu za nju, da joj pokažem da ono što nju čini srećnom usrećuje i mene.

– Džo, neko je došao da nas vidi. I mislim da ćemo se lepo ispričati.

PRVO POGLAVLJE

DŽO

Onog dana kad je Ruti nestala, crne mušice svrbljivice bile su izgleda posebno gladne. Belci u dućanu u kom smo se opskrbljivali govorili su da su Indijanci tako dobri beraći borovnica jer nešto gorko u našoj krvi tera crne mušice. Ja sam, međutim, čak i tad, kao dečak od šest godina, znao da to nije istina. Crne mušice ne diskriminišu. Ali sad, dok ležim ovde pedeset godina kasnije gotovo u dan i iznutra me izjeda bolest koju ne mogu ni da vidim, više nisam siguran šta je istina, a šta nije. Možda jesmo gorki.

Kakav god bio ukus naše krvi, mušice su nas ipak grizle. Ali mama je znala šta da radi da svrab noću prestane kako bismo mogli da spavamo. Ogulila bi koru s grane jove, žvakala je da napravi kašu, pa je stavljala na ujede.

– Budi miran, Džo. Nemoj da se vrpoljiš – govorila bi ona dok bi mi nanosila gustu pastu. Jova je bila među retkim drvećem što je raslo duž zadnjeg dela polja. Ta su se polja protezala u beskraj, barem se tako tada činilo. Gospodin Elis, zemljoposjednik, izdelio je zemlju na parcele velikim kamenjem da bi se lakše pratilo gde smo bili, a gde treba da

idemo. Ali na kraju bismo, uvek, ponovo došli do drveća. Ili do drveća ili do puta 9, razrovanog puta punog rupa različine lubenice i dubokih poput jezera, tamna linija asfalta što vijuga kroz polja koja nas je dovodila tamo iz godine u godinu.

Čak ni tada, 1962, nije bilo mnogo kuća duž puta 9, a one koje su bile tamo već su bile stare, siva i bela boja oguljena, tremovi krivi i truli, visoka trava zelenela se i žutela između napuštenih automobila i frižidera, rđa se s njih ljuštila i razletala s jakim vetrom. Kad smo sredinom leta dolazili iz Nove Škotske, karavan tamnoputih radnika, smejući se i pevajući, putujući kroz njihov zarasli i zarđali svet, meštani su okretali leđa, naše prisustvo svedočilo je o njihovom neuspehu da napreduju. Jedini put kad je to mesto pokazivalo ikakvu radost bila je jesen, kad se sunce na zalasku zlatilo, a polja blistala pod božanstvenim septembarskim nebom.

Usred sve te rđe i truleži stajala je kuća gospodina Elisa. Bila je na uglu, gde se od puta 9 odvajala zemljana staza što je vodila do druge strane jezera, strane bez Indijanaca, gde su se belci nedeljom kupali i pravili piknik, goreći pod slabim suncem Mejna. Kod kuće, godinama kasnije i pre nego što sam ponovo otišao, sećao sam se te kuće kao slike iz knjige ili časopisa koju gledaš dok čekaš na autobuskoj stanici ili u ordinaciji. Visoki javori nadnosili su se nad prilazom, a neko je zasadio dugačak, ravan red borova između kuće i zemljane staze koja je vodila do logora, pa nismo mogli da virimo u nju, nije da nismo probali.

– Bene, šta će uopšte nekome kuća ako je sva u prozorima? – pitao sam brata.

– Ljudima treba krov nad glavom. Ovde je hladno kao i kod nas.

– Ali toliki prozori! – Zinuo sam.

– Prozori su skupi. Tako pokazuju svetu da su bogati.

Klimnuo sam glavom iako nisam baš razumeo.

Belina te kuće, krečene svakog drugog leta, s crvenim obrubom i dva stuba koja su uokvirivala ulazna vrata, bila je dovoljna da je ja, koji sam živeo u malenoj trosobnoj kući s krovom koji prokišnjava, proglasim za vilu. Kad sam se posle mnogo godina vratio tu – gospodin Elis je odavno bio umro od srčanog udara – i ponovo je video, shvatio sam da je to samo kuća na sprat sa erkerom.

Kad smo stigli sredinom jula, tog leta kad smo izgubili Rutu, polja su bila puna zelenog lišća i sitnih divljih bobica. Još smo bili puni uzbuđenja, sećanja na mukotrpan rad i duge dane iz prošlih godina gotovo su sasvim izbledela. Otac nas je dovezao sa zalihama koje su nam bile potrebne za sledećih osam do dvanaest nedelja, pa istog dana otišao. Prašina ga je pratila kad se uputio ka granici. Otišao je u Nju Bransvik po iste berače koji su uvek dolazili. One u koje je mogao da se pouzda. Stari Džerald i njegova žena Džulija, Henk i Bernard, blizanci koji su vredno radili i držali se po strani, Udovica Agnus i njeno šestoro dece, svi krupni i jaki, i Frenki, pijanac. Smešan čovek koji se bojavao medveda i mraka i nije bio neki radnik.

Tata je uvek govorio: – Tvoja majka kaže da čak i ljudima poput Frenkija trebaju novac i svrha u životu, pa makar i na samo osam nedelja.

– Tata, ja nabereću više od njega – kazao sam pokazavši glavom na Frenkija, koji je zamišljeno ubacio bobicu u usta – a on pojede onoliko koliko ubere.

– Ima ljudi, Džo, kojima gledamo kroz prste. Znaš da se umalo utopio kao mali i da posle toga nije baš skroz odrastao. Sve je u redu s Frenkijem. Bog je sigurno imao plan za njega, pa ga prihvatamo takvog kakav jeste. Ovo mu treba

svakog leta baš kao i nama. Voli da dođe i sedi kraj vatre i zaradi sitniš. To je nešto čemu se raduje.

– Da, ali, tata... – počeo sam, iznerviran što Frenki dobija platu, iako ja berem više od njega, a dobijam samo novu školsku odeću u septembru.

– Nema ali. Vрати se poslu i budi dobar prema Frenkiju. Nikad ne znaš kad će tebi zatrebati nečija dobrota.

Dok tata nije bio tu, kad je otišao da utovari još berača u kamion, očistili smo kolibu i podigli logor pod budnim i strogim okom naše majke. – Momci, počupajte travu što raste iz trema. Sredite malo ovo mesto. – Isekli smo ruke čupajući tu travu koja se usudila da izraste dok nismo bili tu. Onda smo nakupili drva za vatru, jednu za kuvanje, koja je gorela gotovo sve vreme, a jednu za pranje sudova, a vikendom i odeće. Moja sestra Mej i još neke devojke pomogle su da se koliba očisti, a nekoliko njih je otišlo u gazdinu kuću kao i svakog leta da pomognu njenoj ženi da očisti kuću od podruma do krova. Za to su dobijale malu svotu novca, koji su trošile na vašaru na šnale, domaći viski i kokice.

Nismo videli jezero iz naše kolibe, ali smo mogli da ga vidimo sa oboda logora, gde su stari Džerald i Džulija podigli šator. Imali smo sreće što imamo kolibu s krovom, vratima i nekoliko starih madraca za spavanje. Samo je nekolicina nas mogla u njoj da boravi. Ostali su, uključujući moja dva starija brata, Bena i Čarlija, spavali u šatoru, s leđima na tvrdoj zemlji i jaknama pod glavom umesto jastuka.

Kad bi stigle sve druge porodice, porodice iz cele Nove Škotske i nekoliko iz Nju Bransvika, momci bi se razgalamili. Ne bi se videli od prethodne berbe i imali bi glasno da se ispričaju. Tog leta sam još bio mali da se družim s njima, pa sam vreme provodio s Rutі, koja bi se unervozila kraj tih starijih momaka. Danju, dok su bili ozbiljni i radili, ona

ih se sećala i volela kao i nas ostale. Ali noću, kad su pevali oko vatre, flertovali s devojkama i tobož se tukli, ona bi se povukla u kolibu, na sam kraj, i spavala leđima pribijena uza zid i s krpenom lutkom napravljenom od starih čarapa pod rukom. Mama bi legla s njene druge strane, barijera koja ju je štitila od glasnih dečaka koje je zaboravila.

Kad smo tog leta otišli od kuće i krenuli na jug, nas sedmoro se potrpalo u stari kamion. Mama, tata, Ben, Mej, Čarli, Ruti i ja. Ben i Mej su živeli u indijanskoj školi, i svakog leta pre tog mama bi ih čekala da se vrate, praveći se da ih ne čeka. A kad bi se vratili, jedva bi stigli iz kola da izađu a mama bi se bacila na njih, šćepala bi jedno pa drugo, obujmila im lica rukama i samo stajala i gledala ih kao da su od zlata ili tako nešto. Poljubila bi ih u čelo, uporno ponavljajući njihova imena poput Zdravomarije. Tata bi popapšao Bena po leđima i zagrlio Mej, pa nas strpao u kamion i krenuo prema granici. Indijanski agent nam je dopuštao da ih vidamo svega dvaput godišnje, za Božić i u vreme berbe borovnica. „Naporan rad izgradiće im karakter, pomoći će im da postanu *pristojni* građani koji doprinose društvu“, pročitao je Ben jednom iz pisma koje je sastavio nakon što ga je tata iscepao. Tata nije voleo gospodina Hjuza, debelog indijanskog agenta s ljubičastim rupicama na nosu, a kad je pročitao to pismo, Ben i Mej nisu morali da se vraćaju. Ostali su kod kuće s nama i išli u istu školu kao Čarli i ja.

Sad, Ben spava u malom krevetu prekoputa mene. Budan je većinu noći, plaši se da ću izdahnuti tokom njegove smene. Kad on nije u krevetu, Mej je tamo, gundđa i hrče. Ostali smo samo mi, mama, Mej, Ben i ja. Ako svet duhova postoji, biće lepo videti one ljude koje sam izgubio. Biće lepo zagrliti ih i reći im da ih volim, reći im da mi je žao. Imam da se izvinjavam sa obe strane velikog jaza. Ako raj

ne postoji, pretpostavljam da to nikad neću saznati, pa neću dozvoliti da me to pogađa. Rekao bih mami da sumnjam u raj, ali ona veruje da svi ljudi koje voli, a koji su umrli, sede kraj Gospoda.

Jedne vedre noći sredinom avgusta tog leta svi smo sedeli oko logorske vatre. Tata je upravo spustio violinu, a mi smo bili umorni od igranja i pevanja. Ruti i ja smo raširili ćebe i legli. Stavili smo ruke pod glavu i gledali kako se svici nadmeću sa zvezdama za pažnju. Oni koji su imali sreće i bili dovoljno stari, pošli su na Alenovu planinu da zapale svoju vatru. Mej nam je pričala neuverljive priče o devojkama i momcima koji igraju i ljube se, pokušavajući da nas uveri da se ona uvek lepo ponaša i da nikad ne radi takve stvari. Ni ja ni Ruti joj nismo verovali. Nije bilo zabave koja se Mej nije sviđala, gde nije mogla da napravi neku nevolju. Kod naše vatre pak razgovor je prešao na druge teme.

– Kažu da je dobro, pomaže deci da se uklope, zaposle.
– Starica je imala ruke kao debele čvorove, ali je uplitala duge jasenove trake u oblik košare i ne spuštajući pogled da vidi šta radi.

– Ja kažem da je to sranje. Niko nema pravo tako da nam otima decu, a pogotovo ne belci. Vidi kako ih odgajaju, svi kukaju i dreće sve vreme. Nemaju radosti, a sad hoće da nam uzmu našu.

– Nemojte pogrešno da me shvatite, volim što su Ben i Mej kod kuće, ali mora se priznati da im lepo prenose učenja iz Biblije – rekla je moja majka, nagnuvši se ka vatri da bolje vidi jer je nametala petlje da isplete još jedan par čarapa. – I dalje nisam sigurna je li pametno što smo povukli Bena i Mej, ali Luis jeste, sto posto je siguran. – Moja je majka, ne svojom krivicom, zavolela crkvu, složene ceremonije koje su

zamenile one što je istrгла iz srca u detinjstvu, koje je retko spominjala. Ruti je ustala i šapnula mi na uho da mora u ve-ce, ostavivši toplu udubinu u čebetu koje smo delili. Nikad se nije vratila na čebe. Mama je posle nekog vremena otišla da je potraži i našla je kako sklupčana spava u kolibi.

Već sledećeg dana Ruti je nestala.

Tata je hodao gore-dole duž redova, proveravao kako napredujemo, pokazivao propušteno i loše obrano grmlje. Na kraju svakog dana sastao bi se sa beračima i zabeležio koliko su gajbica nabrali taj dan. Neki od onih lenjih pokušali bi da na dno gajbice natrpaju zeleno lišće i stabljike, pa bi izgledalo kao da su ubrali više nego što zapravo jesu. Ali tata nikad nije nasedao na to ma koliko puta pokušavali. Berači su bili plaćeni po gajbici. Gospodin Elis je šetao duž dugačkog užeta, koje je razdvajalo redove, kad je Ruti došla do tate s druge strane, noseći koficu vode. Dok su joj se ručice tresle od težine, podigla je svoju plavu plastičnu koficu s belom drškom, od onih koje smo koristili da zidamo kule od peska nedeljom po podne.

– *Vela'lin ntus* – zahvalio je tata Ruti, pa uzeo vodu i otpio je.

– Ta ti je tiha, Luise. – Gospodin Elis joj je spustio znojavu ruku na teme i stao da je trlja po glavi kružnim pokretima cokćući debelim jezikom kao da je Ruti maloumna ili tako nešto. Ona je samo stajala i pustila ga. Stomak mu je visio preko kaiša, farmerke prljave od masti i blata. – Lakša je od tvojih ostalih, Luise. Verovatno će to na kraju biti dobro za nju, ali mislim da joj obraćanje na tom nemuštom jeziku neće pomoći. – Tata je otpio gutljaj i pružio Ruti koficu, pa joj spustio ruku na leđa i poterao je prema Benu i meni, a dalje od gospodina Elisa. Voda je klokotala dok je Ruti išla ka meni. Ben je taman posegnuo za koficom kad sam je zgrabio

i izlio ostatak vode po glavi. Zakašljao sam se i zagrcnuo kad mi je malo vode ušlo u usta, pa sam je slučajno progutao. Ruti je čučnula i uzela da me lupka po leđima kao što je videla mamu da radi hiljadu puta.

Negde oko podneva tata je svojim plavim kamionom lagano krenuo duž polja da pokupi gladne berače za ručak. Na glavnom polju najbližem logoru mama je delila sendviče sa salamom. Hleb je bio suv i lepio mi se za nepce. Ponekad bismo imali i kečap ili senf, no najčešće samo hleb i salamu. Kad mama ne bi gledala, izvadio bih salamu, a hleb bacao vranama. Da me je videla kako to radim, dohvatila bi dobar prut. Mama nije dozvoljavala bacanje hrane, ne kad je imala sedam svojih usta da nahrani, plus logor.

Tog dana smo Ruti i ja sedeli na obodu polja na našem kamenu. Voleli smo da sedimo tamo dok bi se momci raštrkali tokom nekoliko minuta slobode, šmugnuli do jezera da se na brzinu okupaju ili ukradu poljubac nekoj devojci. Mej je već počela da pravi večeru, obično krompir i meso, koje je spremala napolju u suton. Ali hranili smo ceo logor, pa je trebalo vremena da se oljušti toliki krompir. Mej se uvek žalila, a ponekad bi i pobegla. Stopirala bi do Bangora ne hajući što će se tata brinuti, a mama pobesneti. Onda bi došetala kad padne mrak i Ruti i meni krišom davala bombone. Nikad je nismo pitali gde ih je nabavila – nije nas bilo briga. Ukus šećera i onog kiselog praha bio je uzbudljiv. Bombone su nam se lepile za zube. Mama bi malo vikala, a Mej bi sedela i slušala. Narednih nekoliko nedelja bila bi dobra i od pomoći, pa bi ponovo zbrisala. S Mej se tad nikad nije znalo.

Niko se živ nije sećao da je video Ruti tog dana nakon što sam bacio hleb vranama i prineo prst usnama. – Ruti, nemoj da kažeš mami.

– Nikad te ne bih tužila, Džo. – Glas joj je bio blag, a na licu je imala onaj svoj izraz. Tih i zamišljen. Čudno je čega se setiš kad nešto pođe po zlu. Nešto što ti običnog dana nikad ne bi ostalo u sećanju trajno ti se ureže. Sećam se da je Ruti nosila letnju haljinu koju je pre nje nosilo nekoliko starijih devojčica. Kad je stigla do Ruti, bila je istanjena i sva u zakrpama, prevelika za njeno maleno telo. Izvorna plava tkanina bila je prošarana krpicama crvene i zelene boje, a tu je bio čak i komadić smeđeg somota s mojih radnih pantalo- na od prošlog leta, tačno ispod njene ruke. I sećam se njenog lica, lica moje majke – neverovatna sličnost, toliko su ličile da su to svi primećivali – kad je skrenula pogled i zagledala se u vranu koja se obrušila da ukrade hleb koji sam bacio.

Otrčao sam do jezera da bacam žabice, što sam radio većinu dana kad bih pojeo sendvič, a pre nego što bih se vratio u svoj red. Nije mi palo na pamet da će Ruti odlutati. Nakon što bi završila s jelom, uvek bi samo sedela i gledala ptice i čekala da mama ili Mej dođu po nju. Kad je tata prošao tuda s kamionom punim berača koji su se vraćali na polje, nije ni primetio da je nema. Tek kad je mama otišla do kamena da je pronađe jer se nije vratila da pomogne Mej, neko je pomislio da nešto nije u redu. Mama ju je ljutito dozivala, misleći da samo hoće da se izvuče od posla, iako to uopšte nije ličilo na Ruti.

– Ruti! Ruti! Hajde, devojko, izađi da te vidim. – Mama je hodala duž drveća kad je tata naišao praznim kamionom. Usporio je, prateći mamu, truckajući se po zemljanom putu.

– Šta se dešava?

– Ruti je odlutala. Odraću je kad je nađem što me je ovako zabrinula. – Tata se nasmešio, pa se nagnuo i podigao prozor na suvozačevoj strani da mu ne ulaze prašina i mušice, pa nastavio dalje putem, ostavivši mamu da doziva Ruti.

Tata je sekao užad da parceliše novo polje kad se mama vratila u logor bez svog najmlađeg deteta.

Mi na polju iznenadili smo se kad smo ponovo videli tatin kamion kako se spušta zemljanim putem dok prašina i kamenje lete u vazduh. Tata je stao i viknuo svima da se vrate u kamion. Ben, Čarli i ja pogledali smo ka suncu, videli da još nije vreme za odlazak, pa pobacali alat i popeli se u kamion zajedno s ostalima. Kad smo stigli u logor, mama je sedela na plastičnoj stolici držeći se za glavu, Mej se pribila uz nju.

– Slušajte. Ruti je izgleda odlutala – rekao je tata. Svi su u isti mah okrenuli glavu, gledajući drveće i stazu koja je vodila do jezera kao da ćemo je nekako otkriti ako svi odjednom pogledamo. – Hoću da se podelite u parove i počnete da je tražite među drvećem.

Mej je pošla s Čarlijem, a ja sa Benom u šumu, šiblje mi je grebalo noge i lice. Sve do dana kad umrem, a to više nije tako daleko, sećaću se zvuka svih onih glasova koji su izvikivali Rutino ime. Pregledali smo celu šumu i dole kraj jezera, pretražili delove gde se voda spaja s kopnom, za svaki slučaj. Čekali da čujemo klicanje kad je neko konačno pronađe, ali nije ga bilo. Sunce je polako zalazilo, vika se nastavila, a mene je uhvatila muka od glave do pete. Vikanje mi je odjekivalo u stomaku kad je nebo počelo da se smrkava. Ben je stao kad sam morao da sednem na vlažnu zemlju među drvećem da dođem do daha.

– Hajde, Džo, ustani. Nemamo kad da se odmaramo. Ruti se sad već sigurno plaši. – Ben me je uhvatio za ruku da me podigne, ali meni su noge otkazale i pao sam. – Džo, ne budi dete. Dođi.

Briznuo sam u plač, pa se okrenuo od njega i povratio po mahovini.

– Gospode. Hajde, vratiću te u logor. – Ben me je podigao i prebacio na leđa kao da sam lak kô perce. Obavio sam mu ruke oko vrata i spustio mu glavu na rame. – Nemoj da se is-povraćaš po meni ili ću te baciti i ostaviti ovde usred ničega.

Slabašno sam klimnuo glavom, udarivši bradom o nje-govu ramenu kost.

Kad smo se vratili, mama je i dalje sedela na plastičnoj stolici i zurila u vatru. Bilo je skoro vreme za večeru, ali od hrane nije bilo ni traga. Mej me je uzela s Benovih leđa i spustila na staro ćebe na zemlji, položivši mi glavu na maj-čina stopala. Nije me čak ni nazvala kilavkom kad joj je Ben rekao da sam se isповраćao u šumi.

– Ne brini, Džo – rekla je mama. – Verovatno je samo predaleko odlutala. Neko će je pronaći. Samo nemoj da se brineš. – Sagla se i provukla mi snažne ruke kroz kosu.

Bilo je to doba dana kad sunce počne da ustupa mesto za noć i sve izgleda sablasno. Tata je prišao logorskoj vatri, ali nisam bio siguran je li stvaran ili ne dok nije progovorio.

– Idem u grad po policiju. Valjaće nam još ljudi da nam pomognu, a oni možda imaju više svetala od nas. A ona je mala. – Kao da su njene godine nešto značile. Tata se okrenuo, seo u kamion i odvezao se.

– I dalje veruje da im je stalo – rekla je mama dok smo gledali kako njegova zadnja svetla nestaju u sumraku. Vratio se pola sata kasnije s jednim jedinim policajcem koji je policijskim kolima pratio njegov razdrndani kamion. Policajac, niži od tate ali jednako mršav, sedeo je u svom autu čitavu večnost, kako se činilo. Svi smo gledali kako samo sedi i beleži nešto u svoj blok. Povremeno bi podigao pogled ka nama okupljenim oko vatre. Bio je predaleko i bilo je previše mračno da bih ga jasno video dok nije izašao. Tata je

pokazao na mene, koji sam i dalje ležao kraj majčinih nogu. Policajac je prišao i čučnuo da razgovara sa mnom.

– Je li, mali, jesi video nešto čudno ovde ovog popodneva? – Odmahnuo sam glavom. – Jesi video sestru da odlazi u šumu? Dole do jezera? – Ponovo sam odmahnuo glavom. Dah mu je bio smrdljiv poput pomešanog luka i kupusa predugo ostavljenih na toplom suncu. Ustao je i zagladio pantalone, pa mojoj mami i Mej postavio ista pitanja. Pogledao je ljude okupljene oko vatre, jedva slušajući šta mu ko govori, a Mej se razdražila.

– Hoćete li samo da postavljate ista glupa pitanja ili ćete nam pomoći da je pronađemo? – rekla je.

Mama ju je uhvatila za ruku da je smiri. Policajac se nije ni okrenuo prema njoj. Jasno se sećam kako je svetlo vatre bacalo polovinu njega u senu poput negativca u nekom od stripova kojima sam se divio, ali nikad nisam mogao da ih kupim.

Lupkao je olovkom po bloku. – Pa, ne mogu da uradim ništa više od onoga što ste već uradili. Javite nam kad je pronađete. Sačuvaću beleške, za svaki slučaj.

– Nećete da nam pomognete? – upitao je tata.

– Izvini – pogledao je u blok – Luise. Siguran sam da ćete je pronaći. Osim toga, ne možemo ništa da uradimo. Nije prošlo dovoljno vremena otkako je nema, a vi niste stanovnici Mejna, zna se da ste ovde samo privremeno. Razumeš. – Zastao je čekajući da se tata složi. Tata je skrstio ruke na grudima i čekao. – A nas smo samo tri policajca i imali smo provalu u prodavnicu poljoprivrednih potrepština pre nekoliko nedelja, pa...

Vratio se do svog auta i taman hteo da uđe kad ga je tata zgrabio za kragnu. Policajcu je kapa spala s glave i odbila se od vrata auta, pala pred tatine noge.

– Ona je mala – tiho je rekao tata.

Policajac se uspravio i stao između auta i vrata, dok ga je tata još držao za kragnu. – Predložio bih ti da skloniš ruke s mene. Ovde je više ljudi nego što bih ja mogao da ih dovedem. A sad me pusti.

Tata ga je pustio, a policajac je namestio odeću. Sagnuo se da podigne kapu i udario njome o vrata automobila da otrese prašinu.

– Da toliko brineš za devojčicu, bolje bi pazio na nju, pretpostavljam. Sad se odmakni. Rekao sam ti da ću sačuvati beleške za slučaj da nešto čujemo. Slobodno mi javi kad je pronađete. – Uvukao se u auto ne skidajući pogled s mog tate. Tata je bio visok i mršav kao vrba, ali kad je bio ljut, umeo je da bude strašan. Auto se u rikverc odvezao u šupljinu između drveća, okrenuo se, pa pošao niz prašnjavu stazu nazad do puta 9. Tata je uzeo veliki kamen i bacio ga, razbivši zadnji far. Auto se zaustavio samo na sekund, pa produžio dalje dok jedino preostalo svetlo nije potpuno nestalo.

– Znao si da nam neće pomoći, Luise. Previše veruješ tim ljudima. – Mama je ponovo sela, naslonila se, pa se zagledala u zvezde i zaplakala.

Te noći niko nije spavao. Poslali su me u krevet samog i ležao sam pokraj mesta gde je Ruti trebalo da bude. Svetlost vatre prodirala je kroz tanke pukotine među borovim daskama od kojih su bili napravljeni spoljni zidovi. Do mene su dopirali tihi zvuci razgovora odraslih, ali nisam mogao da razaznam ništa što su govorili. Tako sam čvrsto stisnuo oči da su mi se pojavile zvezde. Kad su počele da blede, nacrtao sam Rutino lice na unutrašnjoj strani kapaka.

Dva dana nakon što je Ruti nestala svratio je gospodin Elis. Nije bio tu neko vreme, ali mi smo bili previše zaposleni da bismo to primetili. Znao je za Ruti. Dosad su za to saznali svi logori duž puta 9. Ali kad su i treći dan gajbice ostale

prazne, zaustavio je kamionet, izašao i mahnuo tati da mu priđe, praveći se da ne čuje tragače koji su je i dalje dozivali.

– Ovo nije moj problem, Luise. Ovo jednostavno nije moj problem. Znaš li koji je moj problem? Te borovnice moraju da se poberu. – Gospodin Elis je pokazao na prazna polja. – A ako se ne vratite na posao, ima mnogo drugih Indijanaca koji će rado raditi na ovim poljima.

Njegova pljuvačka pogodila je tatu u lice i na minut su se svi ukočili i čekali da vide hoće li ga tata sastaviti sa zemljom, ali nije. Kao da se predao.

– Tako je, nazad na posao – vikao je gospodin Elis dok se vraćao u kamionet. – Žao mi je zbog tvoje nestale devojčice – rekao je mami kroz prozor dok se odvozio.

Tražili smo Ruti još dva dana, naizmenično berući borovnice na poljima. Gospodin Elis bi se provezao tuda svakog jutra u pola jedanaest, pa bi tad na polju bilo mnogo ljudi. On bi klimnuo glavom i odvezao se dalje. Ali od trenutka kad bi sunce izašlo pa sve dok ne bi zašlo za drveće, odnoseći sa sobom nadu, tražili smo je, odvajajući samo malo vremena da natrpamo gajbe travom i grančicama pre nego što sunce zađe. Toliko smo uzvikivali Rutino ime da ga je drveće znalo napamet. Lutali smo gore-dole putem 9, kroz polja i preko jezera, ali nismo uspeli da nađemo ni traga od nje. Nije bila u retkim šumama koje su se protezale duž polja borovnica, niti je bila i u jednoj od pomoćnih zgrada ili zardalih frižidera u šest susednih kuća.

Posle četiri dana bez traga od Ruti, mamino je ponašanje postajalo sve nepredvidljivije. Ustala bi sa stolice samo da bi otišla u ve-ce ili sela na Rutin kamen. Mej ju je pronašla kako sedi kraj kamena i plače kô kiša jer je videla Rutinu malenu stopu na tlu. Mej je gledala u tlo sa svih mogućih strana, ali stope nije bilo. Nije mogla da natera mamu da se mrdne odatle sve dok se vreme nije promenilo i kiša odnela

nevidljivu stopu ka jarku na kraju zemljanog puta. Celim putem nazad do kolibe, dok ju je Mej držala ispod ruke, mama je zapomagala i psovala Boga na drevnom jeziku koji su znali ona i tata, ali ne i mi.

Tata je platio jednom beraču da odveze mamu i Mej nazad u Novu Škotsku. Mama je satima plakala i kukala pre nego što su otišli. Bilo je uznemirujuće videti majku dok tako plače. Mama nikad nije plakala. Gledali smo kako se stari razdrndani karavan krosli iz 1952. vuče zemljanim putem, a rđa pada na tlo kad god bi prešao preko osušene kaljuge. Mahao sam dok je očeva ispucala ruka počivala na mom ramenu.

Nakon što je mama otišla, ostale žene u logoru su se zbile jedna uz drugu, vrtele glavom i tiho govorile o najgoroj stvari koja može zadesiti jednu ženu.

– Šteta je izgubiti dete. Izgubila sam troje pre rođenja i jednu malu od groznice pre četrdesetak godina. To žena nikad ne preboli. – Starica je zavrtela glavom i sagla se nad svoje šice, trudeći se da uhvati što više svetla od vatre.

– A pogotovo tako tiho i slatko kao što je Ruti.

– Nadajmo se da joj neće preteško pasti. Još ima četiri deteta kojima je potrebna majka.

Sedeo sam i slušao, misleći kako bi mami bilo lakše da sam nestao ja, a ne Ruti. Imala je tri sina i samo dve ćerke. Bio sam najmlađi dečak i onaj bez kojeg se moglo. Barem sam sebi tako govorio te noći dok je svetlost vatre bacala tužne senke po tlu. Bila je to prosta matematika.

Tražili smo Ruti celih šest nedelja, sve dok nije došlo vreme da se vratimo kući nakon što smo pobrali borovnice sa svih polja i povadili krompir iz zemlje. Digli smo logor i povelili sa sobom i vlasnike karavana. Niko nije govorio o njoj, ali kad smo prošli pored kamena gde sam je poslednji put video sa sendvičem u ruci, prosto sam znao da ostavljamo Ruti iza sebe.

DRUGO POGLAVLJE

NORMA

Kad sam bila mala, imala možda četiri ili pet godina, sanjala sam čudne snove. Jedan je bio pun svetla, a drugi mraka. Tek kad sam zašla u pedesete, a majka počela da gubi razum, shvatila sam da su jedno te isto. U prvom sam bila na zadnjem sedištu auta dok se sunce probijalo kroz drveće koje je raslo uz put. Svetlost je blesnula s prozora kola i ja sam začkiljila. Podigla sam lice ka suncu i bilo je toplo i fino. Moja kosa, koju sam inače uplitala u čvrstu pletenicu niz leđa da mi se ne uvlače krpelji, gociala me je po nosu. Uporno sam podizala ručice sa štrokom skorenom ispod noktiju da sklonim kosu. Iz nekog razloga, jedna cipela mi je bila na nozi, a druga je ležala na podu ispred mene. Auto se kretao brzo i mirisao je na sapun i novu kožu. Nije bilo klima-uređaja, pa su mi se mršave smeđe noge lepile za sedišta, a znoj je napravio male ovalne mrlje na mestima gde su mi natkolenice dodirivale kožu. Podigla sam otrcanu haljinu i pokušala da je podvučem. Majka bi se ljutila što se znojim na tuđem sedištu. Žmirkala sam da oteram zvezde nastale od predugog gledanja u sunce kad mi se obratila s prednjeg

sedišta. Okrenula sam se i videla lice žene koja nije bila moja majka, ali je imala lice moje majke. I onda bih se probudila.

U mom mračnom snu, nebo je bilo crno osim plavog oreola oko meseca. Prelamanje svetlosti, naučila sam kasnije u životu. Mesec je bio sjajan, a oreol toliko plav da moje oči nisu mogle da pronađu nijednu zvezdu. Sve oko njega bilo je preplavljeno svetlom. Bilo je nekoliko oblaka, ali kiša nije padala. Nisam znala kako sam to znala, ali jesam. „Ovo nisu kišni oblaci“, rekao mi je poznat glas. Videla sam vatru kako gori nedaleko od mesta gde su mi noge bile na zemlji. Trava je bila sveža i mokra od noći. Mesec je doneo jezu i vlažna stopala. Ljudi su se okupili oko vatre, a neka žena se okrenula prema meni, klimnula glavom, pa se ponovo okrenula prema plamenu, pretvorivši se u senku. Piškilo mi se.

Čula sam sove kako se dozivaju i udaljeno zavijanje kojota, ali nisu me uplašili. Sad me plaše, kad sam u kućici koju smo Mark i ja iznajmili kad smo bili u braku. Kad sam sama i kojoti počnu da zavijaju, potreban mi je svaki atom hrabrosti da ne uđem u auto i vratim se u Boston. Jedino što me ponekad zadrži unutra jeste pomisao da bi me kojot mogao ščepati dok mahnito jurim od brvnare do auta. Godine donose svakojake strahove. Ali u tom snu iz detinjstva noćne životinje me nisu plašile.

U snu sam stajala, stopivši se s mrakom. Čula sam smeh i znala sam da je bratovljev, što je čudno jer sam jedinica. Stresla sam se, a ona žena kraj vatre ponovo se okrenula. Tražila me je, gestikulirala, mahala mi da pridem krugu ljudi. Pitam se zašto je ostala skrivena u mraku. Znam kako je mirisala i zvuk njenog glasa. Osećam njene ruke, istrošene od godina majčinstva, kako me teše u oluji. Njeno je lice bilo misterija, i tako je ostalo do pre nekoliko nedelja. Uvek je bila silueta bez boje u očima, bez rumeni na usnama i

bez sitnih bora oko očiju koje bi označile protok vremena. Postojala je samo u noći. Svaki put kad bih se probudila, tugovala sam za ženom zaogrnutom tamom i pokušavala da je dozovem. Poznavala sam je, ali kad bih probala da izgovorim njeno ime, jezik bi mi se zalepio za dno usta, a um zaboravio. Osetila bih vibracije u grlu, ali nikakav zvuk nije izlazio. Preplavila bi me tolika tuga da bi mi suze krenule pre nego što uspem da otvorim oči.

Ponekad se tuga manifestovala kao strah. Ne sećam se svih okolnosti, ali sećam se da sam shvatila – ne samo mislila, već stvarno shvatila – da moja kuća nije moja kuća. Ništa nije bilo tamo gde je trebalo da bude. Niko nije bio ono što je trebalo da bude.

– Preselili smo se, dušo. Samo se sećaš stare kuće. To je sve. – Uvek je umela da me natera da se osećam glupo što govorim takve stvari. Glupo dok sam bila mala, a krivo kad sam odrasla.

A kad sam htela da govorim o onoj ženi, kad bih počela da se prisećam njenog lica, njenih crta, teksture njene kose, usledilo je još jedno logično objašnjenje.

– Otišla sam na nekoliko nedelja da se staram o tvojoj tetki Džun, sećaš se? Posle njene operacije. – Operacija koja mi zapravo nikad nije objašnjena i za koju sam znatno kasnije u životu saznala da je potpuna izmišljotina.

– Pobrkala si nešto. Misliš na tatinu rođaku koja je došla da te čuva.

Mislim da sam oduvek znala da nešto nije na svom mestu. Ali kad sam bila mala, shvatila sam da sam to ja. Onda sam brzo zaboravila zašto. A snovi nisu prolazili.

Pokušala sam da razgovaram sa ocem o svojim snovima, i premda je on uvek imao savršeno logično objašnjenje, nikad

nisam mogla da odbacim san. Nisam mogla da ga savijem i stavim na dno fioke da bude zaboravljen.

– Norma, dušo. – Uzdahnuo je. – To je verovatno bio neko od posetilaca koji leti dolaze u našu crkvu. Neko ko je jednom bio dobar prema tebi. – Čačkao bi prste kad smo razgovarali o tome, kidao zanoktice sa ugla nokta na palcu. Ponekad bi stavio palac u usta da zaustavi krvarenje. Kad sam pričala o svojim snovima, on bi nedelju dana posle toga imao flastere na palčevima.

– Snovi često nemaju smisla, Norma. Jednom sam u snu bio morski konjić. Ne znači da sam to stvarno – rekao mi je otac kad sam počela da mu opisujem ženu kraj vatre.

– Ali ona je tako stvarna – rekla sam mu. Tih prvih nekoliko minuta posle buđenja sve mi je bilo tako jasno. Osećala sam miris logorske vatre i krompira što se kuva. Tugovala sam sa svakim udahom dok su mirisi nestajali. A onda bih zaplakala, ne samo iz očiju, već iz dna torza, iz dubine stomaka.

Kad bih počela iz sveg glasa da ridam, majka bi dojurila u moju sobu, zastavši da upali malu keramičku lampu, Nojevu arku sa slonovima i patkama poređanim u parovima. Škljocaj uzice kojom se palila ta mala biblijska lampa bilo je moje prvo pravo sećanje, uz san. I videla sam kako svetiljka baca svetlo na mali krevet prekriven plišanim životinjama i ručno izrađenim prekrivačem u nijansama ružičaste, s čipkastim volanima duž celog dna. I dan-danas me svetlost lampe, kad je to jedini izvor svetla, može vratiti u tu sobu, prizvati mi miris znoja i mokraće koja natapa posteljinu ružičaste boje poput šećerne vate. Još imam tu lampu negde u šupi, ili je možda u vikendici. Prekrivača odavno nema.

– To je samo san, slatka moja devojčice, ništa drugo nego san. Majka je sad uz tebe. Mir, Norma, to je samo san, samo

san. To je samo san. To je samo glupi san. Samo san. – Glas joj je noću bio tiši nego danju. Čvrsto me je držala dok me je nunala pevajući nedeljne himne. Sat u hodniku je kucao sve dok drvena ptičica nije provirila i zacvrkutala tri puta, a majka je i dalje sedela i nunala me. Držala me je sve dok mi suze nisu presahle, a sene se spustile niz zid i nestale u sivilu jutra. Ponekad, kad plač nije hteo odmah da stane, napravila bi krevetić na podu uzevši sve dodatne jastuke iz ormara na kraju hodnika. Nekoliko je puta skuvala mleko s malo vanile i dala mi da ga pijem iz šolje za čaj oslikane plavim cvetićima – koju danju nisam smela da pipnem. Ponovo bih zaspala sa ukusom mleka u ustima i majkom sklupčanom uz mene. Volela sam osećaj njene ruke prebačene preko mene, njene ruke koja je držala moju dok ne bi omlitavila u snu. Kad bih se ujutru probudila, ona bi otišla, vratila bi se u krevet koji je delila s ocem, ali bi se njen miris zadržao na jastuku pokraj mene. Moje rano detinjstvo obeležili su mirisi. Logorska vatra i kuvani krompir noću, a ujutru ajvori sapun i viski, za koji je mislila da ne znam.

– Možda bi trebalo da je odvedemo kod nekog? Kod sveštenika možda? – Majka je govorila prigušeno, jedva mičući usne, kao da nosi tajnu na jeziku i boji se da će joj izleteti iz usta ako govori preglasno. Ovaj je put mračni san bio izrazito živopisan. Mrak je bio crniji, mesec svetliji, a glasovi su bili udaljeni. To me je uplašilo. A po majčinim crnim podočnjacima i tome kako je ribala čiste lonce videla sam da je to uplašilo i nju. Posmatrala me je iza pulta i gledala slušam li.

U danima posle mojih snova nisu me ostavljali samu. Sedela bih tako na podu u dnevnoj sobi, poginjući glavu i naprežući se da ih čujem. Sela bih tamo odakle sam mogla najbolje da ih vidim, a kad bi me majka spazila, stižala bi glas. Ispred sebe sam imala hrpu dečjih knjižica i svoju lutku

bebu. Imala sam devet godina. Bila sam prestara za takvu lutku, ali majka se osećala bolje kad sam je imala uz sebe. Kad bi me gledala, ljuljala sam je, oblačila i svlačila i pravila se da je hranim. Češljala sam njenu žutu najlonsku kosu i uvijala je i uplitala. Onda bih joj šaputala majčinske reči na male plastične uši. Ali kad majka ne bi gledala, ostavila bih je po strani i potražila neku knjigu, slagalicu ili bilo šta zanimljivije za devojčicu od devet godina. Kad nisam imala lutku, majka bi je uvek pronašla, posela je kraj mene i gledala me dok je ne bih uzela u naručje.

– Ona je dete, Lenor. Ima ružne snove. Biće ona dobro. Ne treba nam sveštenik. Prerašće ona to. Zaboraviće, obećavam. – Otac je srknuo kafu i nastavio da čita novine. Bila je subota ujutru i bio je odeven kao da ide na sud, zalizane sede kose i uredno počesljanih brkova. Nosio je belu košulju i kravatu, za slučaj da negde izađemo. Kravatu je skidao leti kad je kosio travu, i zimi kad je čistio prilaz od snega. Majka je govorila da ljudi veruju sudijama da će doneti ispravne odluke sve dok su čisti i uredni. Čistoća je bila majčino rešenje za većinu problema.

– Nije to samo san. Znaš ti na šta mislim. I nemoj se pretvarati da ne znaš.

Pogledao me je kroz vrata koja su spajala dnevnu sobu i kuhinju. Brzo sam se okrenula i pravila se da ne vidim da pričaju o meni. Otac se vratio novinama, a majka je odjurila iz kuhinje, koliko je mogla u debelim štiklama koje je nosila čak i u kući. Pronašla je drugu sobu i neki nasumičan, bespotreban posao.

Kad sam bila mnogo starija, a snovi bili daleko sećanje, majka je smislila novu teoriju, koju je zastupala sve dok bolest nije počela da joj izjeda mozak. Rekla je da ti snovi nisu ništa drugo do posledica previše šećera pre spavanja. To

je bilo čudno jer je šećer u našoj kući bio strogo ograničen zbog brige za moje zube. Pogledala sam je onako popreko kao i moj otac, a ona se okrenula kako bi ponovo složila kuhinjske krpe koje su stajale na radnoj površini ili napunila već pun slanik. Ja sam na kraju prestala da govorim o snovima. Morala sam. Nisam prestala da ih sanjam, samo sam prestala da pričam o njima, barem majci. Poslednji put kad sam pomenula auto ili majku iz sna, polomila je tešku staklenu čašu. Tako ju je snažno tresnula o pult da se razbila u tri velika komada, posekavši joj mekani deo dlana tačno ispod palca. Pet šavova. To je bio poslednji put. Osećala sam breme krivice koje mi se svalilo na ramena, i svaki put kad bi taj osećaj počeo da jenjava, ona bi to osetila, okrenula ruku prema meni i pokazala mi ožiljak.

Ako je moja majka u nečemu bila izuzetno dobra, onda je to bila krivica. Krivica i čišćenje, koje dolazi s njom. Ja sam sanjala, a ona je čistila, a kad je čistila, bilo mi je teško. Dok je otac bio na poslu, a ja u školi, ona je bila zaokupljena poslovima, istim poslovima koje je radila dan ranije i dan pre toga. „Za slučaj da neko nenajavljeno svrati“, govorila je. Ali ne sećam se da nam je iko osim majčine sestre, moje tetke Džun, dolazio u posetu. Ipak, prašina ne bi stigla ni da se slegne, a ona bi je već pokupila krpom ili usisivačem. I u retkim prilikama kad su žene iz crkve dolazile tražeći donacije, majka ih je dočekivala na vratima, a one bi istežale vrat da provire unutra. U ruci bi imala novčanik ili poslužavnik s mafinima spremnim za prodaju kolača. Žene nikad nisu kročile dalje od praga. Pokušavale su, ali nijedna nije uspela. Godinama kasnije saznala sam za priče koje su ljudi pričali o mojoj kući – o hrpama novina višim od mog oca i mrtvom mumificiranom rođaku u podrumu. Doduše, mislim da sam ovo poslednje čula u osnovnoj školi od pegavog dečaka po

imenu Rendal, koji je smrdeo i niko ga nije voleo. Tek sam u sedmom razredu saznala da je moja majka bila poznata u malom gradu kao neobična sudijina supruga iz Ulice Mejpl. A ja samim tim kao neobična ćerka.

– Samo je na oprezu, to je sve – bio je odgovor tetke Džun.
– Voli da zna gde je ko i gde je sve. Tako joj je mirna glava.
– Tetka Džun je bila jedina osoba koja je razumela majku i davala je sve od sebe da i meni pomogne da je razumem.

– Nije uvek bila ovakva, Govance. Kad je bila mala, nisi je mogao učutkati sve i da si hteo. Kunem se da se ta devojka mogla čuti u Timbuktuu. I bila je srećna, srećna kao svinja u blatu – rekla je tetka Džun, a onda joj se lice uozbiljilo. – Tek posle onih mrtvih beba postala je tako tiha i jeziva. Teško to padne ženi. Onda je rodila jedno, potpuno formirano, ali jadniče nije imalo vazduha u malim plućima. Bila je to devojčica, znaš. – Zastala je da udahne. – Ali onda si došla ti, i to je pomoglo. Samo se boji da će te izgubiti. To je sve. Ništa više. Tako velika ljubav sigurno вреди.

Klimnula sam glavom i liznula sladoled koji mi je tetka Džun kupila pre nego što je sela na voz za Boston. Čokoladni u kornetu, s vanilom na vrhu i jagodom u sredini, gladak i hladan na jeziku. Otac je čekao u autu, a majka je morala do ve-cea, pa smo samo tetka Džun i ja čekale voz.

– Upamti to sad. Upamti da sve što radi radi iz ljubavi. Možda to radi naopako, ali iz ogromne ljubavi. Upamti to, Govance. – Stresla sam se.

Ne verujem da se iko seća kad je počeo da razume svet. Ne mogu se setiti kad sam prvi put saosećala s nekim, ili kad sam prvi put primetila neku odraslu osobu i odredila je kao normalnu ili čudnu, prijateljsku ili opasnu. Ne sećam se kad sam prvi put plakala uz film jer mi se srce slamalo zbog nekoga, ili kad sam prvi put pocrvenela od srama zbog tuđe

greške. Ali sećam se dana kad sam prvi put shvatila razliku. I ne mislim na razliku između domaćeg keksa s čokoladom i onog kupovnog. Govorim o stvarnoj razlici.

Sigurno mi je bilo devet godina, jer sam sa devet godina počela da razgovaram sa Alis, a sećam se da su ta dva događaja bila blizu. Kako bilo, kad sam imala devet godina, otišli smo na plažu. Plaža je bila jedino mesto na svetu gde je majka izgledala spokojno. Koža joj je, kunem se, bila opuštenija, ledni mišići manje napeti, a usne blago izvijene nagore, a ne obešene. Na plaži sam mogla da vidim delić osobe koju je tetka Džun tako dobro poznavala. Da nema slike, mislila bih možda da me sećanje vara, što varljivo sećanje ponekad ume. Crnobela slika moje majke u kupaćem kostimu, koja skače preko talasa, ruke joj pružene ka suncu, raščupana kosa joj blista uokvirujući joj glavu poput oreola. Kad je otac umro, ukrala sam fotografiju s njegovog noćnog stočića.

Taj dan smo šetali plažom skupljajući razbijene školjke. Bila sam razočarana što nisam našla nijednu koju možeš da prisloniš na uho i čuješ šum mora.

Otac me je prekorio kad sam počela da se durim zbog toga. – Norma, ne budi šašava. Ne treba ti školjka kad je okean na samo nekoliko metara od tebe.

Gundala sam dok sam pravila zamak od peska s plavom koficom s belom ručkom koju mi je majka kupila u robnoj kući. Svidela mi se ta plava kofica. Kad sam je ostavila na prilazu, a otac je pregazio idući u rikverc, smrskavši je, plakala sam. Ali tog dana na plaži još je imala sjaj nove plastike.

Podigla sam pogled sa svoje izobličene hrpe peska i posmatrala bela tela izgorela od sunca kako prolaze. Neki su zastajali da se dive mom zamku iako nimalo nije ličio na zamak. Neki ljudi su me potpuno ignorisali. Majka je sedela na suncu, brade uperene u nebo, a otac je pio pivo i

čitao knjigu pod suncobranom koji se neprestano prevrtao. Pogledala sam u sopstvenu ruku, potamnelu od leta, osutu sitnim zrnima peska i još tamnijim pegama. Koža mi je bila glatka, a nokti su oblikovali sićušne polumesece koje je majka isturpijala do savršene dužine i oblika samo dan pre.

– Zašto sam ovako smeđa? – Stala sam podno majke, koja je prebacila ruku preko očiju. – Vi ste tako beli, a ja sam tako smeđa.

Majka se pridigla i sela, bojažljivo pogledavši u oca, koji je spustio knjigu na koleno, podeljenu po sredini, gde je stao.

– Tvoj praded a je bio Italijan – rekao je s takvim autoritetom da to nije ostavljalo prostora za preispitivanje. – Imaš njegovu nijansu kože, a ona se pokaže na suncu.

Nisam imala razloga da mu ne verujem. Ponovo sam se okrenula svojoj grudvi peska. – Mogu li da vidim njegovu sliku kad dođemo kući?

– Ne, sve su izgorele u požaru.

Taj požar koji se dogodio kad sam bila premala da ga se sećam odneo je mnogo toga sa sobom, uključujući i svaku moju sliku pre pete godine, a sad i sliku jedine osobe u mojoj porodici koja bi mogla izgledati poput mene. Proklela sam požar i vratila se zamku.

Nekoliko nedelja kasnije, nakon što je škola počela, igrala sam se u dvorištu. Bube još nisu grizle, pa je moralo biti poslepodne. Sunce mi je grejalo u potiljak. Imala sam na sebi odeću za napolje – staru odeću koju sam isflekala ili prerasla. Rukavi su mi dosežali skoro do laktova, a jakna mi je bila tesna preko grudi i stomaka. Kopala sam u dvorištu, zemlja tamna i hladna, spremajući se da zakopam mrtvog gundelja, velikog, čvrstih i sjajnih krila na suncu čak i u smrti. Bilo mi je žao što je zbog našeg svetla na tremu udario glavom o prozor i umro. Velikom srebrnom kašikom

iz kuhinje vadila sam crva iz male rupe koju sam kopala kad je zazvonio telefon. Majka je odložila knjigu i pogledala u kuću, pa u mene, pa opet u kuću kad je zazvonilo po treći put. Naposljetku je ustala i otišla unutra, ostavivši me samu sa kašikom i mrtvom bubom. Ubrzo potom čula sam glasove ispred, glasove dece koja su se razvikala. Nikad me nisu puštali da uveče vozim bicikl poput druge dece. Mogla sam da se vozim biciklom gore-dole prilazom pod budnim očevim nadzorom, ali me nisu puštali da idem da igram bejzbol na zaraslom polju nekoliko ulica dalje. „Ne dolazi u obzir. Grubijani i insekti. I roditelji koje kao da nije briga šta će biti s njihovom decom“, bio je odgovor koji sam dobila kad sam pitala da idem. Bila sam zatvorena u dvorištu iza kuće, osim što sam vozila bicikl na prilazu. Ali nešto u vezi s glasovima toga dana odvuklo me je ispred. Došla sam do ivice travnjaka kad je nekoliko dece koju sam prepoznala iz škole naišlo tuda biciklom. Nekolicina mi je mahnula i javila mi se. Mahnula sam i ja njima, no baš kad su nestajali iza drveća na uglu, neko me je povukao unazad s takvom silinom da sam bila ubeđena da će mi otkinuti ruku. Posrnula sam, ali sam ostala na nogama dok me je majka vukla uz stepenice do trema, pa kroz ulazna vrata. Zaveses su bile navučene, kao i uvek, pa sam zatreptala kako bih se prilagodila polumraku.

– Nikad više, ponavljam, nikad više nemoj da si mi to uradila. – Teško je disala, a znoj joj izbio nad usnom. – Neko je mogao da te ukrade. Razumeš li? Razumeš? – Klimnula sam glavom. – Šta bismo da te neko samo ščepa s travnjaka i odvede? Posle svega što smo prošli, šta bih ja radila? – Njeni prsti su se zarivali u meko meso moje nadlaktice, i ja sam pokušavala da se ne migoljim, ali bolelo me je. Sutradan sam našla pet modrica, sve u obliku trešnje.